

Обставини справи

Справа стосувалася розгляду судом спору, пов'язаного з укладеною угодою про постачання / споживання гідроелектроенергії в Албанії, за участю компанії-заявника та ENELPOWER – компанії, що була відокремлена від ENEL, колишньої державної енергетичної компанії, надавача послуг електроенергії та газу. Компанія-заявник, зокрема, посилялася на упередженість колегії суддів третейського суду із суддею Н. І., який входив до складу ради ENEL та працював у цій компанії юристом.

Компанія-заявник у цій справі провадить діяльність в Італії у сфері будівництва та експлуатації гідроелектростанцій і встановлення джерел відновлювальної енергії.

У 1996 році компанія-заявник зв'язалася з ENEL, щоб з'ясувати, чи зацікавлена вона у наданні / постачанні електроенергії, виробленої гідроелектростанцією, яку вона будує в Албанії. На час подій у справі Н. І. був віцепрезидентом та членом ради ENEL. ENEL у 2000 році оголосила свій інтерес та зрештою уклала угоду між Beg S.p.a. та ENELPOWER S.p.a. (яка була нещодавно відокремлена, проте все ще належала ENEL).

Згідно із цією угодою всі майбутні спори підлягали розгляду Арбітражною Палатою Римської Торгової Палати (далі – Палата). Розбіжності виникли в середині 2000 року, коли ENELPOWER була незадоволена аудитом концесії компанії-заявника в Албанії. Компанією-заявником було порушено арбітражне провадження, адже вона вимагала припинення договору про співробітництво та відшкодування шкоди, завданої на суму близько 130 млн євро.

28 грудня 2000 року ENELPOWER призначила Н. І. своїм третейським суддею. Приблизно в той самий час Н. І. був представником ENEL у цивільному провадженні.

За твердженнями Уряду, 25 листопада 2002 року Палата відхилила всі зустрічні вимоги компанії-заявника, проте третейський суддя Г. Г., призначений компанією-заявником, відмовився підписувати це рішення; з її слів, жодних рішень ухвалено не було і Г. Г. ніколи не висловлював свого наміру не підписувати його.

Beg S.p.a. стало відомо, що Н. І. працював юристом в ENEL. Палата ухвалила своє рішення 25 листопада 2002 року, відхиливши вимоги й, зокрема, відмовила в задоволенні скарг Г. Г. і щодо відводу Н. І. Окружний суд Рима також двічі відхиляв клопотання про відвід Н. І.

У невстановлену дату заявник подав скаргу на Палату за неналежне здійснення своїх обов'язків / халатність, вимагаючи відшкодування шкоди у розмірі 374 482,91 євро, проте вона була відхилена Окружним судом Рима. Серед іншого суд вказав, що Палата не може бути відповідальною за те, що Н. І. не оголосив про наявність конфлікту інтересів, і що вона не мала обов'язку вимагати розкриття явно негативної інформації.

Компанія-заявник оскаржила це рішення. Її скаргу спочатку відхилив Апеляційний суд Рима, а потім Касаційний суд 15 листопада 2010 року. Останній суд вказав, що наявність зв'язку між Н. І. та ENELPOWER, що призвело до «узгодження інтересів» в конкретному результаті цього спору, продемонстровано не було.

Посилаючись на статтю 6 Конвенції, компанія-заявник скаржилася, що третейський суддя Н. І. з огляду на його професійні зв'язки з ENEL не був неупередженим, посягаючи на її права.

Оцінка Суду

Уряд стверджував, що, узгоджуючи вирішення спору третейським судом, сторони добровільно відмовилися від деяких своїх прав за Конвенцією. ЄСПЛ повторив, що пункт 1 статті 6 Конвенції надає кожному право, щоб будь-яка скарга стосовно її / його цивільних прав на обов'язків була розглянута судом чи трибуналом. Суд / трибунал має бути незалежним та неупередженим.

Сторонами не оскаржувалося те, що арбітражне провадження було проведено добровільно. Проте ЄСПЛ підкреслив, що це рішення з боку Veg S.p.a. було ухвалено до призначення Н. І. третейським суддею. ЄСПЛ не погодився з аргументом Уряду, що факт того, що Veg S.p.a. не оскаржила відсутність явно негативного розголошення, свідчило про відмову від свого права на врегулювання спору незалежним та неупередженим судом. ЄСПЛ вказав, що наведені національними судами та Урядом причини були засновані на презумпції обізнаності того, що компанія-заявник знала про професійну діяльність Н. І., і що жодних реальних доказів підтвердження цьому не було. Суд також зазначив, що компанія-заявник не відмовилася від свого права на те, щоб суди гарантували незалежність третейського провадження і дотримання національного законодавства.

ЄСПЛ відзначив, що Н. І. діяв як юрист ENEL при призначенні третейського судді і що ця компанія володіла 100 % акцій ENELPOWER, а тому він мав тісні зв'язки на час подій. Також у світлі того, що Н. І. раніше був віцепрезидентом та входив до ради ENEL, ЄСПЛ дійшов висновку, що побоювання Veg S.p.a. стосовно неупередженості Н. І. були об'єктивно виправданими.

Тому було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції.

Висновок

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 20 травня 2021 року й набуло статусу остаточного 20 серпня 2021 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.